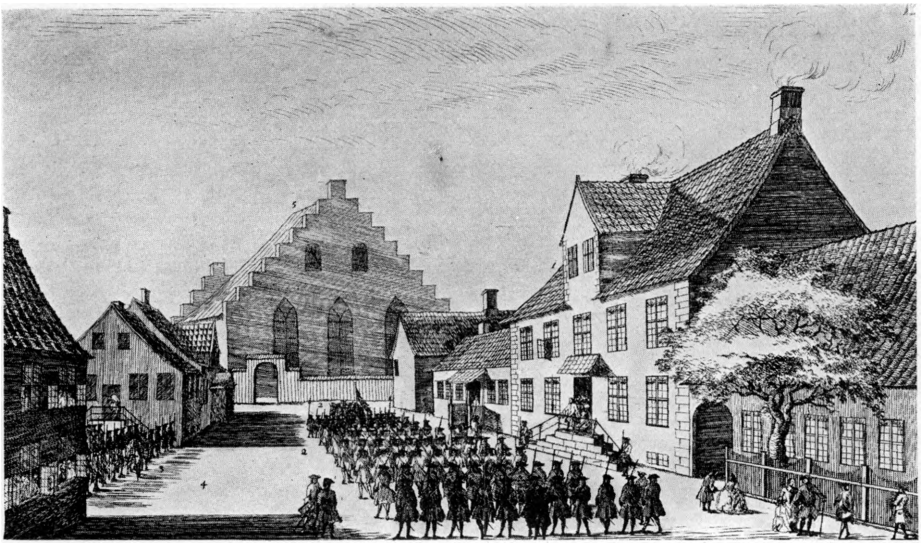

Fig. 1. Korsør. S. Gertruds Kirke 1749, set fra Øst. (1. Huset, hvor Frederik V overnattede. 2. Et Kompagni af Korsørs Borgere. 3. Et Kompagni af Garnisonen. 4. Torvet. 5. Kirken).
Stik af Grønwold.

KORSØR. S. POVLS KIRKE

Den nuværende Kirke er opført efter Tegning af J. D. Herholdt og blev indviet 2. Pinsedag 1871. Den fik Navn efter Apostelen *Paulus*. Til Kirken overførtes en Del af Inventaret fra den gamle Kirke. 1926 blev Taarnet forsynet med et Spir[1].

Den tidligere Kirke var indviet til *S. Gertrud*, de Vej farendes Beskytterinde, hvem det var naturligt at mindes inden Overfarten over Storebælt[2]. Bygningens Historie lader sig nu kun fremstille paa Grundlag af Afbildninger og skriftlige Kilder og maa derfor gives med alt Forbehold. Den oprindelige Kirke har været opført af Mursten ligesom den nærliggende ældre og anseligere Taarnborg Kirke (Slagelse Hrd.). Købstadens sene Opstaaen og den gamle Døbefonts Overgangsstil (S. 270) tyder paa, at Kirken tidligst har været fra senromansk Tid, o. 1250—1300. Om den har haft særskilt Kor, vides ikke. Af Skibet stod Nordmuren bevaret til Nedrivningen i 1863, ligesom det ved samme Lejlighed blev iagttaget[3], at Taarnet var senere tilføjet og havde været bygget ovenpaa Skibets Vestgavl, der havde »Rundbueblændinger«. Skibets Dimensioner svarede til en almindelig Landsbykirkes[4], o.9m i Bredden; Nordmuren var o. 100 cm tyk, og Murhøjden opgives at have været o.7,25 m (til Overkanten af Gesimsen)[5]. Om Døre og Vinduer kan intet siges. Skibet har været overhvælvet, idet det ved Ombygningen 1669 og følgende Aar ud-

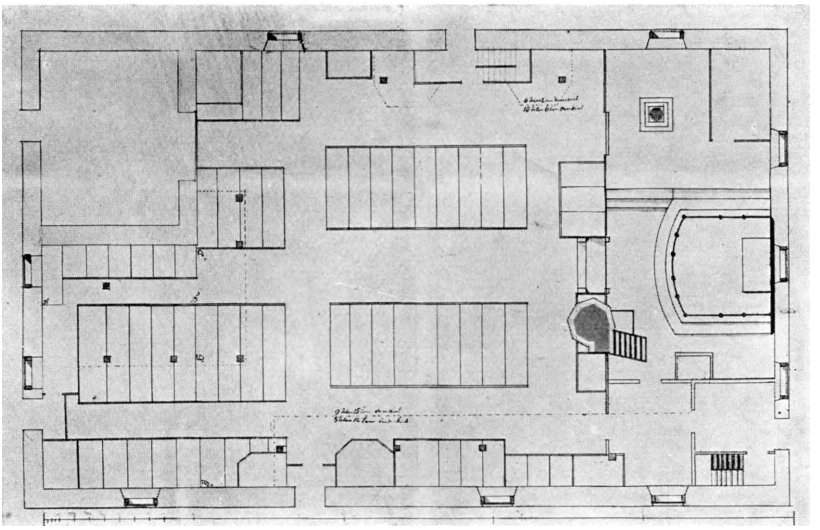

Fig. 2. Korsør. S. Gertruds Kirke o. 1823. Plan. 1:300. (Maalestok i Alen).

trykkelig siges, at der paa Kirkegaarden blev henlagt nogle Tusinde hele og halve Mursten fra Kirkens gamle Hvælving, og at Hans Vægter hjalp at »slaa den Hvælving neder over Alteret«. Taarnet er muligvis tilbygget i 1442, da dette Aarstal forekom flere Steder i det[3]. Paa Planen fra 1823 (Fig. 2)[5] flugter Taarnets Nordmur med Skibets, men dette er sikkert en Unøjagtighed ved Opmaalingen; en Plan fra 1863 (L. F. la Cour, S. 236) viser, at Taarnet mod Nord har sprunget to Alen tilbage for Skibets Mur. Taarnrummet var dækket af et Hvælv. Ved Skibets Sydside fandtes et, sikkert ogsaa middelalderligt, Vaabenhus, der blev nedbrudt 1669 (Rgsk.).

1575 og 1577 bevilgede Frederik II en særlig Hjælp til Istandsættelse af Kirken[6], da den var »meget bygfalden« og det var »en Spot, at denne Kirke, der ligger paa en Alfarvej, hvor Fremmede rejser forbi, ikke bliver holdt i Stand«. I 1632 var den atter »meget bygfældig og næsten paa Fald«, og da den selv kun havde en meget ringe Indkomst til at reparere »saa stor en Bygning«, tilstod ogsaa Christian IV den en vis Hjælp[7]. Da Kirken imidlertid var »for lille«, vilde Borgerne lade den udvide[8], og Lensmanden indsendte et Overslag over Bekostningen herved. Bygmesteren, Hans Steenwinkel, mente, at Arbejdet vilde beløbe sig til mere end 12000 enkende Daler, og Kongen ønskede derfor en ny Beregning. Man skulde spørge hos Universitetet, hvad Kirken udenfor Københavns Nørreport havde kostet, og derefter anslaa, hvad en tilstrækkelig stor Kirke eller Korskirke, uden Hvælving, kunde bygges for i Korsør[9]. Der kom dog vistnok ikke noget ud af Sagen. 1665 fik Byen atter kongelig Hjælp til Kirken[10], da den »var meget snæver og liden af Begyndelsen funderet og opbygget, Byen og Almuen derimod Tid efter anden mærkelig

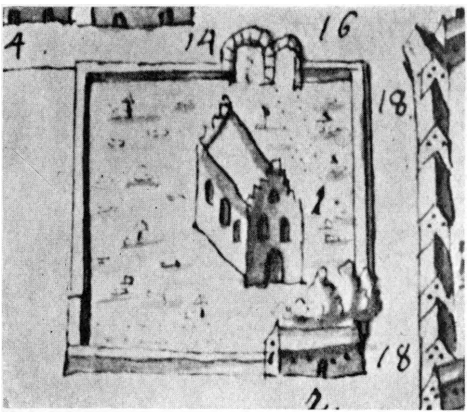

Fig. 3. Korsør. S. Gertruds Kirke. Udsnit af Resens Byplan o. 1670. (1. Kirken, set fra Nordvest. 2. Skolen. 14. Storegade. 16. Kirkestræde. 18. Strandstræde).

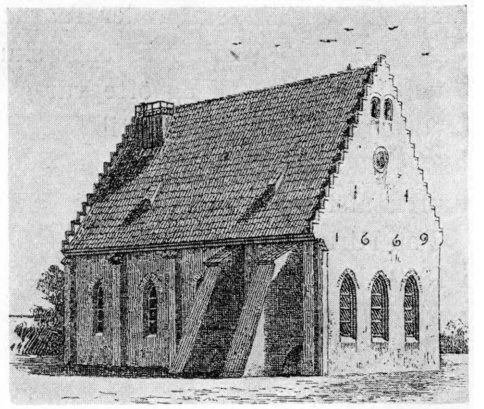

Fig. 4. Korsør. S. Gertruds Kirke. Tegnet af C. D. Wad o. 1863. (Efter Trap).

formeret, saa at fast den halve Almue ikke skal kunne faa Rum og Plads i Kirken at høre Guds Ord og Tjeneste, hvilket ofte der sammesteds skal foraarsage stor Trængsel til ikke ringe Forargelse«. Ved den store Ombygning, som begyndte 1666, var Borgmester Caspar Brand den, der især drev Værket igennem. Kirken blev gjort dobbelt saa bred, idet Sydmuren blev nedbrudt tilligemed det gamle Vaabenhus, den gamle Østgavl forlænget mod Syd, en ny Vestgavl flugtende med Taarnets Vestside opført og de to kamtakkede Gavle forbundne med en ny Sydmur. Murermester var Jørgen Wendrich, medens Tømrerarbejdet skyldtes Mester Hans Tømmermand og Spirhugger (sml. Slagelse S. Peder, S. 234). Udvidelsen opførtes af Mursten, ifølge Regnskaberne dels hollandske, dels og navnlig fyenske, over en høj Sokkel af to Skifter store Kampestenskvadre. I disse var (ifølge Høyen)[11] indhugget med »store moderne romerske Uncialer« dels Sentenser som: »Jhesus via vitæ«, »Resurrect io tuta Jhesus«, »1666«, dels Navnene paa de Velyndere, som havde givet over 10 Rdl. til Kirkebygningen[12]. Heriblandt nævnes Caspar Brand og de af hans Medborgere, som havde med Ombygningen at gøre, Hugo Lützow (Lensmanden) og et Medlem af Urne-Slægten. Peder Hansen Korsør, som boede i København, gav 12 Dlr. og fik ogsaa sit Navn indhugget (Rgsk.). Rummet overdækkedes med en flad Tøndehvælving af Træ og Bygningen blev samlet under eet stort Saddeltag, saaledes at Taarnet vistnok ikke var kendeligt i det Ydre. Hvælvingen blev malet blaa med Guldstjerner, og en forgyldt Sol og Maane, udskaaret i Egetræ, fæstnet paa den. Paa den østre Gavl, der havde tre spidsbuede Vinduer, angav Smedejerns-Tal Aaret for Ombygningen 1669, men efter Regnskaberne stod Arbejdet paa endnu i 1670'erne. Det synes ikke at have været særlig solidt. 1683 maatte man lade slaa Rafter

omkring ved Trappen under Taarnet og over Trappedøren, for at ikke »Skibsdrenge og andre Arbejdsdrenge skulde krybe derover, naar der holdtes Prædiken, hvad der tit og ofte var sket, og bruge deres Uskikkelighed, en Del med Banken paa Døren til Orgelværket, andre med Snakken eller med at kaste Skarn ned i Hovedet paa Folk, som stod nedenunder«. 1702 maatte Sydmuren afstives med to Murpiller af Flensborgersten (sml. Fig. 4).

Paa Kirken blev 1816 opsat et Apparat for den optiske Telegraf, og da dette i 1862 skulde nedtages[13], viste det sig, at Kirken var saa brøstfældig, at Det særlige Syn tilraadede en fuldstændig Nybygning. I Oktober 1863 blev Kirken lukket og i Løbet af Vinteren blev den derefter nedbrudt. Et midlertidigt Gudstjenestelokale blev indrettet i Brogade 5, indtil den nuværende Kirke kunde indvies.

INVENTAR

Af Inventaret i den nedbrudte Kirke blev en Del, som nævnes i det følgende, overført til den nuværende Kirke, hvor det endnu er i Brug, medens andet kun kendes gennem Regnskaber og Indberetninger.

Alterbord og *Alterkrucifiks*[14] er nyt. †*Altertavlen* var sikkert en middelalderlig Tavle, med Korsfæstelsen i forgyldt, udskaaret Arbejde, »af Kendere regnet for et Kunstværk« (1755). Ved Istandsættelsen 1826 blev Tavlen erstattet af et Krucifiks foran en malet Niche[15].

Altersølv. Kalk, 21,9 cm høj, af Næstved Prøvesølv, med sekstunget Fod, kort, rundt Skaft, flad Knop med Blade dannet ved fordybede Linjer; paa de otte mellemfaldende Ruder graverede Versaler: »Jesus Ao 1673«. Nyere Kumme. Foden har graveret en rimet, trelinjet Versal-Indskrift: »Et Tusind sex Hundret tre og halfferdsindstiuge Laugs Brødre i Corsør med Magistratens Møve Foræret har og bør paa Jesu Disk at brede forguldt nye Kalk og Disk bodferdige til Glæde Som dette er fortient af Umag for de døde igien saa er det skienkt de troe til Siæle Føde«; Mestermærke for Dionys Willadsen (Olrik Nr. 610), samt graveret Vægtangivelse: W 58 L. *Disk,* med graveret Cirkelkors paa Randen og Kors-Lam i Bunden; ingen Stempler. Den tidligere †*Kalk* og †*Disk* vejede tilsammen 26 Lod (Rgsk. 1672). *Oblatæske,* af Næstved Prøvesølv, rund, 10,2 cm i Tvm.; paa Laaget graveret Kursiv indenfor en Krans af Akantus og store Blomster: »Denne Æsche hafuer Maren Hans Datter Graas forærit til Kossøre Kirche Gud til Ære Menighedens Beste 1682«; Mestermærke for Dionys Willadsen. *Vinkande,* af Næstved Prøvesølv, 20,9 cm høj, formet som et Cylinderkrus; Hanken ender i et glat, symmetrisk Skjold; Gækken er en Ørn med udspilede Vinger. Paa Kandens Forside er graveret en Krans af Akantus og store Blomster, indenfor hvilken en Ind-

P. N. 1917

Fig. 5. Korsør. Kalk 1673 og Vinkande 1680. (S. 268).

V. H. 1936

Fig. 6. Korsør. Alterstage 1666. (S. 270).

skrift med blandet Kursiv og Versaler: »Salig Niels Paaske oc hans efterlate Hustru Karen Movrtz Datter oc deris Arvinger hafver forærit dene Sølf Alter Kande til Korsøre Kirche Gud til Ære oc den Christen Meninghed til Exempel An(n)o 1680 den 10 8tober«; paa det flade Laag er i en lignende Krans graveret et Kors-Lam med Omskrift: »Se det er Guds Lam. Johannes 1 Cap«. Mestermærke for Dionys Willadsen; samt Vægtangivelse: W. 73 Lod. *Sygekalk,* 13,5 cm høj, af Næstved Prøvesølv, med sekstunget Fod, sekskantet Skaft, flad Knop med Blade dannet ved Konturlinjer; paa de mellemfaldende Ruder

graverede Versaler: »Jesus [16]79«; oprindelig Kumme, om hvis Rand graverede Versaler: »Jesu Christi Guds Søns Blod renser os af alle Synder 1 Johs 1 Cap«; paa Foden: »Niels Paaske och hans Hustru Karen Moritz D. hafver forærit Dene Kalch oc Disk til Kosøre Kircke«; paa Fodranden: »Anno 1679«, samt Mestermærke for Dionys Willadsen. *Disk,* med Cirkelkors og Randskrift: »Det Brød som wie anamer er det iche Christi Legemes Samfund 1 Cor. 10 Cap«; paa Bagsiden: »Kosøre Kalch och Disk N.P. K.M.D.«; samme Mærker som Sygekalken. Hylsteret viser, at der har været en † *Vinbeholder* til at sætte i Kummen; den nuværende er ny. 1680 nævnes (Rgsk.) desuden to †*Sygekalke,* en af Sølv og en af »Pagement« (Blanding af Sølv og Kobber).

Alterstager. 1) Af Malm, o. 72 cm høje, fra 1666 (Fig. 6). De rigt profilerede Skafter hviler paa tre Fødder, formede som Dødningehoveder med Slanger snoende sig ud af Øjenhulerne; paa Fodskaalene er graverede Indskrifter med Versaler: »Hodie mihi cras tibi Anno 1666 Det loflige Compagni udi Helsingør som er oprettet Anno 1654 hafver bekostet dise Stager til detz Amindelse oc deris afgaaende dodis(!) Ligs Begengelse«.

„ 2) Af drevet Odense Prøvesølv 1699, o. 12,5 cm høje, med profilerede Skafter og brede, runde Fodskaale, hvorpaa indprikket Kursiv: »Af høyædle og velbaarne Frue Oberstinde Paarss samt af velædle og høyærværdige Herr Consistorial Raad Braem er disse Stager givet til Corsøer Kirke Alter 1764«. Mestermærke J R 1699 (sikkert Olrik Nr. 642).

†*Røgelsekar,* blev solgt ved Auktionen 1709 (Rgsk.).

Font af Kunstsandsten, fra 1871. Den tidligere †*Font* af Træ, vistnok fra o. 1680, blev solgt 1871. Den oprindelige *Font* af Kalksten, fra o. 1300 (sml. Skelskør), er nu, meget beskadiget og forvitret, opstillet syd for Kirken. Kummen, 116 cm i Tvm., har en Arkaderække med tredelte Bueslag og spinkle Søjler; Afløb i den ene Side[16].

Fad, af Nürnberger Arbejde o. 1550, 62,5 cm i Tvm, med Bebudelsen, omgivet af Hjort- og Hind-Frise; paa Randen samme Frise og paa den ene Side graveret: K B E B Langesø 1606 (dvs. Karl Bryske, gift med Else Bille til Langesø, Odense Amt); paa den anden Side: et meget udslidt Dobbeltvaaben, Bogstaver og 1653.

Krucifiks, sengotisk. Figuren o. 73 cm høj. Nu forgyldt. Nyt Korstræ. Ophængt i Vaabenhuset. 1672 blev Krucifikset, »som staar ved Fonten i Koret«, malet og istandsat (Rgsk.). Sml. Altertavlen S. 268.

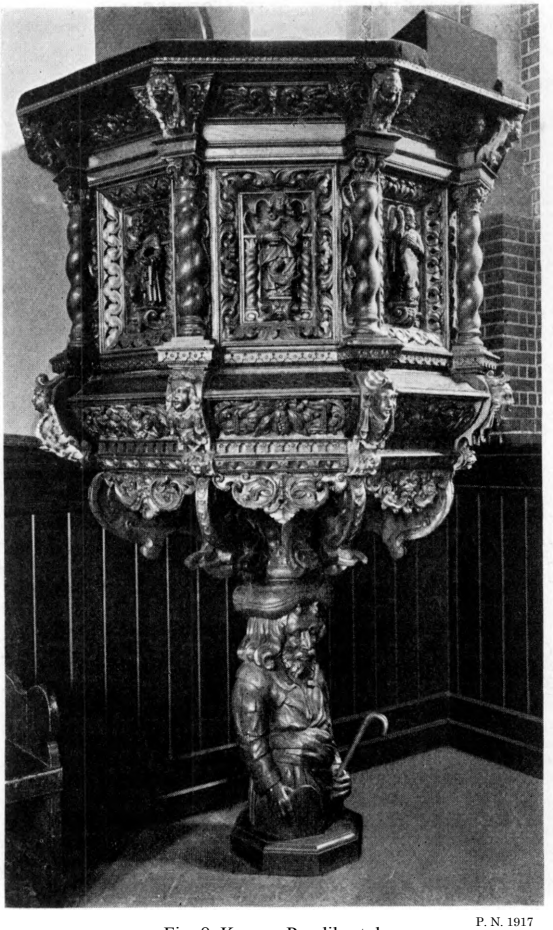
Prædikestol, i Barok (Fig. 8), skænket 1656 af Borgmester Caspar Brand[17]. De syv Fag, som adskilles af snoede, korintiske Søjler, hvorover der er Englehoveder, har Storfelter (Fig. 7) med kraftig, gennembrudt Blad-Ramme, Muslingskalportal og Figurer: Lukas, Johannes, Kristus, Markus og Peter. To Storfelter er tomme; det ene sikkert oprindeligt, medens det andet an-

V. H. 1936

Fig. 7. Korsør. Foroven: Felt af Prædikestol. Forneden: Relief fra Epitafium (S. 274).

P. N. 1917

Fig. 8. Korsør. Prædikestol. (S. 270).

tagelig har haft Matthæus eller Paulus. Kristusfiguren er fornyet og kan ogsaa være en Erstatning for en af de sidst nævnte Fremstillinger. Den kraftige Gesims og den svære Fodliste har gennembrudt Bladværk; Underbaldakinens seks Volutbøjler samles paa en Mosesfigur med Bærepude paa Hovedet. Storfelternes Figurer er fritskaarne, dog er S. Peter skaaret i Relief. En Del Bladværk er fornyet; Bærefiguren eftergaaet. Træet staar blankt.

†*Stokværk:* 34 Stolestader, to Brudestole og Panelværk, blev lavet 1672 af Snedkrene Niels, Bent og Anders (Rgsk.).

†*Orgel,* paa 22 Stemmer, blev opsat 1697—98 af Orgelbygger Abraham Nielsen; en Billedhugger fra Næstved leverede Udskæringer og Kontrafejeren Matthias Nurenberg stafferede det (Rgsk.).

Lysekroner. 1) Fra 1600—50, med to Sæt Lysearme, otte i hvert, samt to

Sæt Pyntearme (Armene ender i Skæggemasker eller Hesteforkroppe, og har midtpaa Delfinhoveder); glat Hængekugle; Dobbelt-Ørn som Topfigur og derover en Ophængningsbøjle formet som to Delfiner.

2) Fra 1674, med to Sæt Lysearme, hvert paa ti, samt to Sæt Pyntearme; Dobbelt-Ørn som Topfigur og paa Hængekuglen graverede Versaler: »Caspar Brand Borgemester og hans k. Hustru Anne Povelsdatter hafver forærit denne Liusecrone til Kirchen og Menigheden til Tieniste Efterkommerne til Ihukomelse 1674.«

Skib, tremastet, med en kronet Løve som Gallionsfigur; paa Agterstavnen »C 7« og »Korsør 1789«. Et Bærestativ, af grønmalede Fyrrebrædder, har Bærestænger ved Enderne. Skibet blev foræret af Sø-Lauget ved et Dystløber-Bal 1788. Ved Højtiderne og ved særlige Lejligheder blev Skibet pyntet med Lys[18].

Fane, af hvid Silke, med malet Rigsvaaben, hvorunder Kanoner osv., »Anno 1801«; i Hjørnerne kronede »C 7«, i det øvre Hjørne et lille Dannebrogskors, hvori ogsaa »C 7«. Fanen tilhører »Corsøer Søe Laugs Compagnie«. Ophængt i Vaabenhuset.

Tre *Messingfade* med cylindriske *Pengebøsser,* paa hvis Laag Løvemasker omkring Pengespalterne; fra 1700'erne. 1780 nævnes fire Messingbøsser med Løvehoveder (Rgsk.).

Træplader, o. 44 cm i Tvm., med malede Konge- og Dronninge-Monogrammer og Aarstal: F3 1669, SA 1669; C5 1671; CA 1671; F4 1700, L 1700; C 7 1766; C M 1766; FR VI 1808. 1674 fik Anders Bødker og Laurids Maler Betaling for fire runde Tavler, anbragt over Alteret, med Kongernes og Dronningernes Navne (Rgsk.). Nu henlagt paa Skibets Loft.

Malerier[19]. 1) Kristus velsignende Børnene. Oliemaleri paa Lærred i ny Ramme, 232 x 314,5 cm. Kopi efter Lucas Cranach. Hang 1730 ved Døbefonten og skal være skænket af Københavns Universitet. Nu i Vaabenhuset.

2—3) Tornekroningen og Gravlæggelsen. To sammenhørende Oliemalerier paa Lærred, i enkle Profilrammer 136,5 x 105,5 cm, ifølge malede Paaskrifter paa Bagsiden »skiænket til Kirken af Engl. W: Consul og Kiøbmand Hans Iversen i Corsøer den 3de Decbr. 1826«. Kopier efter v. Dyck (Høyen). Hang 1832 paa Altervæggen. Nu i Vaabenhuset.

4) Gravlæggelsen. Oliemaleri paa Lærred, 136 x 99 cm, i Ramme fra o. 1850, der foroven har Lidelsesredskaber, forneden i en Kartouche »Pierre Paul Rubens«. Kopi. Skænket 1876. Nu i Orgelgalleriet.

5) Kristus omgivet af Syge og Bekymrede. Oliemaleri paa Lærred. Kopi, af Karl Jensen, efter Carl Bloch. Ved Døbefonten. Skænket 1889.

6) Eremit, knælende, med en Sten i højre Haand. Oliemaleri paa Lærred; forneden malet: »Eremi incom(m)oda suffert«. Paa Rammen et Galleriskilt: »Giovanni Ballista Moroni 1520—1578«. Paa Skibets Vestvæg.

Klokker. 1) Fra 1542. Minuskier mellem to Buefriser: »Her lens Persen Prest til Ørsløf Hans Monsen (Bomærke) Lawridtz Olsen Anno Domini ynt yar MDXLII«. Tvm. 108 cm (Uldall S. 307 f.). Klokken har oprindelig hørt hjemme i Ørslev, V. Flakkebjerg Hrd.

2) Fra 1587. Versaler under en Ornamentbort med Vaser, Amoriner, Englehoveder og Volutter: »Dum trahor auditæ(!) voco vos ad gaudia vitæ Anno 1587 Matias Benninck me fecit« (»Naar jeg trækkes, hører! Jeg kalder Eder til Livets Glæder. I Aaret 1587 gjorde Matias Benninck mig«). Tvm. 105,5 cm.

1680 nævnes to store Klokker og en mindre (Rgsk.).

GRAVMINDER

Epitafier. 1) Caspar Brand, Borgmester, død 1677, og Hustru Anne Poulsdatter, død 1678. Oliemaleri paa Lærred, i oval profileret Fyrreramme 204 x 173 cm, forestillende Ægteparret knælende (Fig. 11). Ingen Indskrift. Paa Skibets Væg (Lund: Danske malede Portrætter IX, 113). Sml. Gravsten Nr. 4.

2) Bertel Matsøn, fordum Kirkeværge da Kirken blev bygget, og Raadmand her i Staden, død [1680], med sin Hustru Johanne Pedersdatter, død 1702. Defekt Indskrift, gule Versaler paa Sort, i skjoldformet Felt af Sandsten; Brudstykker af Ramværket: to Rosetter, en Oval med Skjold, hvori Dødningehoved og -ben, som Hjelmtegn en Trane med Kugle, alt af Sandsten. Paa Skibets Loft.

3) Maren Andersdaater Eeg »til Æreminde er dette opsat af hendes efterlate og høibedrøvede Mand Christen Jensøn Odder«, hun blev født i Corsøer 24. Okt. 1696, døde i Barnenød efter 11 Maaneders Ægteskab 29. Sept. 1724. Langt Klagevers. Ottesidet Indskriftfelt med Versaler, udenom hvilket et Skriftbaand med Personalia. I de øvre Hjørner Genier med Palmegrene, i de nedre Timeglas og Dødningehoved. Graa Kalksten, 180 x 122 cm. Nu paa Kirkegaarden.

4) Madame Maren Morup, afgangne Borgemester Friderick Mickelsens Enke i Corsøer, død 8. Jan. 1778, som ved Testamente af 26. Okt. 1764 har legeret 600 Rdl. til Corsøer Kirke og 600 Rdl. til samme Byes Fattige. Lang Indskrift med forgyldt Kursiv paa sort. Den firsidede Skrifttavle indrammes af et fladbuet Portalfelt, i hvis Bue er malet to basunblæsende Engle; de enkle Storvinger har malede Bladdekorationer. Fyrretræ. Nu i Vaabenhuset.

Af et Epitaf fra o. 1625 er bevaret et Topstykke af Sandsten (Fig. 7), med Relief: en Kiste, med halvaabent Laag, hvori en Død; paa Laaget staar en Lysestage og et Timeglas; foroven Skyer og Fødderne af den himmelfarende Kristus; til Siderne en Engel og en Djævel, sidstnævnte i Helvedsgabet. Paa Skibets Loft.

Gravsten. Et stort Antal Gravsten ligger uden omkring Kirken, adskillige sønderhuggede eller brugte som Gangsten.

1) O. 1600. Figursten over Ægtepar, han i Knæbenklæder, kort Skulderslag, Pibekrave, med Handsker i Haanden, hun med Skulderslag, stramt Hovedtøj, korslagte Arme, staaende under en Dobbeltportal. Hjørnecirkler med Evangelisttegn, foroven Dødningehoved med Øgler og Tudser; over Bueslagene smaa Skjolde, hans med Bomærke i Relief, hendes udslidt; forneden Renaissance-Kartouche med Reliefversaler (Skriftsted, Joh. 3.16). Den senere indhuggede Randskrift, med fordybede skraa Versaler, er over Peder Iacobsøn Tornam, fordum Raadmand i Korsør, som døde 20. Jan. 1694, og Hustru Margrete Iensdaatter Orbeck, død □. Graa Kalksten, 245 x 140 cm.

2) 1634. Randstriber med Baandslyng; i Hjørnerne Evangelistfelter; forneden et Skjold med udslidt Mærke. Indskrift med skraa Reliefversaler, udslidt (...ebruarij). Aarstallet indhugget forneden. Rødlig Kalksten, 160 x 95 cm; et stort Stykke mangler foroven tilhøjre.

3) 1663. Hjørnecirkler med Evangelisterne; foroven Buefelt med Opstandelsesrelief; forneden to Keruber, Dødningehoved, Timeglas og Aarstallet; til Siderne to Karyatider: Retfærd og Haab. Indskriften helt udslidt. Graa Kalksten, 219 x 155 cm.

4) Caspar Brand, Borgmester i Korsør, og Hustru Anna Poelsdaater, samt . . . . Øvre Brudstykke af Figursten med Knæbilleder af Ægteparret i ovale Medailloner udenom et Krucifiks; Begyndelsen af Indskriften med fordybede, skraa Versaler: »Denne Steen oc Begrauelse Sted under Prædickstolen tilhør . . . . . Rødlig Kalksten, 103 cm bred. Et andet Brudstykke har Dødningehoved og Skjold med indhugget Bomærke og Bogstaver: C C B A P D. Sml. Epitaf Nr. 1.

5) Figursten over Ægtepar, begge med Pibekraver, knælende ved et Kors med Slange. Næsten udslidt Indskrift med fordybede, skraa Versaler. Graa Kalksten, nu 153 x 87 cm.

6) Niels Jensen Jul, i 37 Aar Klokker og dansk Skoleholder her i Staden,
død 2. Jan. 1689 i sit 79. Aar, i sit Ægteskabs 43. Aar, Fader til to Sønner: . . . . og Jens, og to Døtre: . . . . og Berte Øvre Brudstykke af rød Kalksten med fordybede Versaler, 83 cm bred.

7) ...ossen ...mand, død .. Marts og Hustru Anne Gerts(datter), død 16 . . og Børn. Hjornecirkler med Evangelisttegn; foroven Kristi Opstandelse. Skraa Versaler, stærkt slidte. Rød Kalksten, 164 x 82 cm.

8) Hjørnecirkler med Evangelisterne, siddende i højryggede Stole; foroven Kristi Opstandelse. Indskriften helt udslidt. Nær beslægtet med Nr. 7. Rød Kalksten, 192 x 107 cm.

9) Meget anselig, men meget slidt Sten, med to store ovale Skriftfelter,

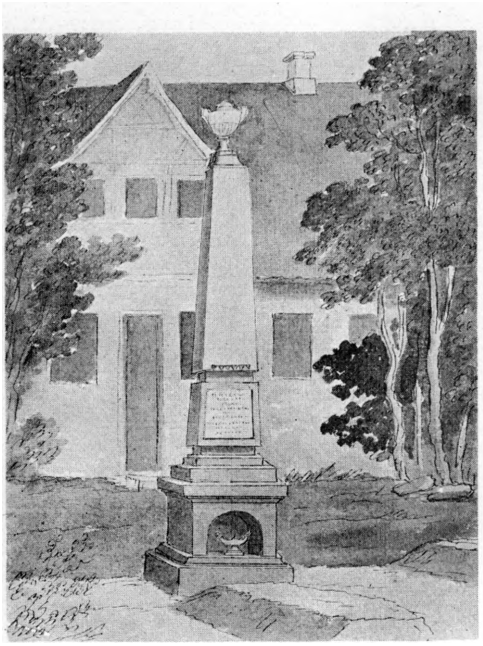

Fig. 9. Korsør. Borgmester Torps Minde.
Farvelagt Tegning af S. L. Lange 1801.
(S. 276).

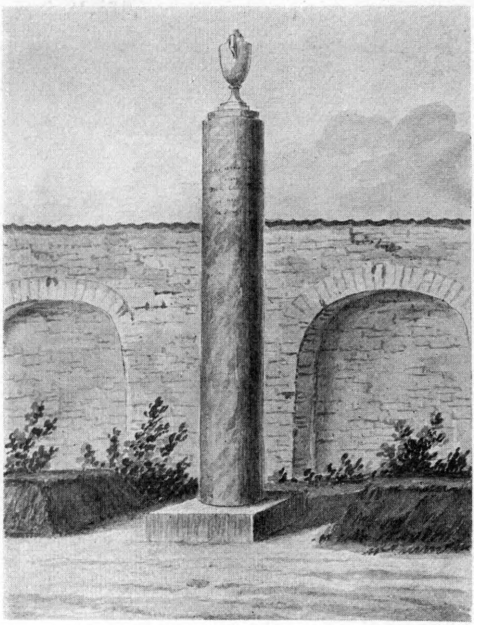

Fig. 10. Korsør. M. G. Birckners Minde.
Farvelagt Tegning af S. L. Lange 1800.
(S. 276).

flankeret af staaende Figurer; foroven Kristi Opstandelse og to basunblæsende Keruber, forneden ovalt Felt; i det ene Hjørne foroven Kristus paa Korset, i de nedre Hjørner Masker(?). Udsmykningen gaar paa tværs af Stenen. Indskriften er helt forsvundet. Graa Kalksten, 165 x 251 cm.

10) . . .einholt ... og Karen ... kun VI ... Æt. 3 1 . . . Hjørnecirkler med Evangelisterne siddende i Stole; foroven et Kerubhoved; Indskriftskjoldet midt paa Stenen holdes af en stor Englefigur. Stærkt slidte, skraa Versaler. Rød Kalksten, 202 x 113 cm.

Fra 1600'erne findes Brudstykker af forskellige Sten med Relieffer: et med en Englefigur; et andet med Kristi Opstandelse, i bruskbarok Indramning, Kartouche med udslidt Skjold og Dødningehoved.

11) ...n Dam, . . .<1703> ... Alders <62>, i Ægteskab.. Eeg ... Hjørnefelter med Tulipan eller Roset; ovalt Skriftfelt med udslidte Versaler. Graa Kalksten, 184 x 95 cm.

12) O. 1700. Hjørnecirkler med Solsikker, Timeglas og Dødningehoved; langs Randen en Bladranke. Indskriften helt udslidt. Graa Kalksten, 176 x 107 cm.

13) Ian Arentzøn Dam, kongelig Transportforvalter, født i Corsøer 15. Juli 1665, død 10. Maj 1740, med sine to salige Hustruer: Kirsten Jensdatter, død 17. Sept. 1722, med hvem han i 27 Aars Ægteskab havde en Søn og syv Dotre,

og Kirsten Jørgensdatter, født i Corsøer 7. Dec. 1688, død 9. Maj 1751, med hvem han i 16 Aars Ægteskab havde een Søn: Iver Albert Iansøn Dam, født 26. Juli 1725, (Postmester og Transportforvalter, død 23. April 1801). Hjørnecirkler med Evangelisterne; foroven Kristi Opstandelse, forneden Dødningehoved. Indskrift med Reliefversaler. Graa Kalksten, 175 x 110 cm.

14) Søren Sørensen, Køb- og Handelsmand i Stabelstaden Corsøer, født .. Ma. ., gift . . J u n i 1761, død .. Aug. 1768, og Hustru ... Hansdatter, født 21. Nov , død 19. Jan. 1763(65?), »hvis Svoger og Svigersøn« Marcus Lauritzen, Køb- og Handelsmand her i Staden, gift med deres eneste efterlevende Datter Iohanne Maria Sørensen, »have begge med foreened Raad og Villie af reeniste Kiærlighed og skyldigste Ærefrygt bekosted dette i denne Steen udhugne Minde over de uforglemmelige Forældres Gravsted«. Lang Indskrift, med Reliefversaler. Graa Kalksten, med karnisprofileret Kant, 192 x 135 cm.

15) Mette Christine Dam, født Paynck, kongelig Postmester og Transportforvalter Iver Albret Iansøn Dams salige Hustru, født i Riserop Præstegaard paa Falster 24. Sept. 1722(?), gift her i Corsøer 7. Marts 1747, Moder til »de her omstaaende 6 Sønner og 1 liden Datter nederst alle ved Navne som efterlever, foruden 2 Døttre som forud døde«; død 31. Jan. 1774. De omtalte Navne udenom Indskriftfeltet er, begyndende ved øvre højre Hjørne: S I D , f ø d t 10. Marts 1750; M P I D, født 26. Nov. 1756; G I I G I D , født 3. Juli 1763; M G P D , født 19. Nov. 1768; I I I D født 19. Nov. 1760; M F N I D, født 22. Sept. 1754; IAID, født 31. Dec. 1747. Hjørnecirkler med Evangelisttegnene; foroven i Bladkrands Kristi Opstandelse; ottesidet Skriftfelt med Reliefversaler. Nær beslægtet med Nr. 13. Graa Kalksten, 213x112 cm.

Kirkegaardsmonumenter. 1) Rød Kalkstenssøjle (Fig. 10), paa Granitsokkel og kronet af Marmorvase, med fordybet Kursiv: »Sandheden tro døde Michael Gottlieb Birckner den 1ste December MDCCIIC.«[20]

†2) Borgmester Andreas Torp, død 21. Januar 1801 (Fig. 9).

Kisteplader. 1) Else Cathrine Lund, efter »18 Aars Jomfruskab« gift 10(?).Okt. 1719 med Oberst Claus Enevold Paars, efter 2 Aars Enkestand død 23. April 1764, 63 Aar gammel. Lang Indskrift. Oval Blyplade med støbt Straaleramme; graveret Kursiv. I Vaabenhuset.

Den tilsvarende Blyplade over hendes Ægtefælle Oberst af Infanteriet, Commandant paa Fæstningen Corsøer Claus Enevold Paars, fandtes (1914) i meget medtagen Stand paa Kirkeloftet.

2) Johan Braem, kongelig Majestæts Consistorial-Raad og Sognepræst til Corsøer og Taarnborg Menigheder, kaldet hertil 1754 efter at han i 4 Aar havde været Skibspræst, i 7 Aar Præst til Børnehuset i Kiøbenhafn; i de 10 Aar han var Præst i Corsøer, blev han gift med Christiana Rotsteen Aars;

Fig. 11. Korsør. Epitafiebillede over Caspar Brand og Hustru (S. 273).

han døde 30. Maj 1764, 52 Aar gl. Lang Indskrift, sluttende med et Vers. Oval Blyplade, svarende til Nr. 1. I Vaabenhuset.

3) Christian Gyldenfeldt, Oberst, Commandant paa Corsøer Fæstning, født 1720, gift med Anna Beathe Sehested, Fader til fem Sønner og tre Døttre, »hvoraf syv efterlevende med Moderen begræde Oldingens Tab«, død 21. Maj 1805, fulde 85 Aar gl. Oval Blyplade, hvorover støbte Krigs-Emblemer, Skjold og Sværd, samt to Overflødighedshorn. Graveret Kursiv. I Vaabenhuset.

Begravelsesskjolde af Jernblik. 1) Beate Albertine Sporon, født Koefoed, Enke efter Amtmand Sporon, født 12. Maj 1755, død 22. Sept. 1843. Malet Versalindskrift. 2) Med to malede Vaaben: en Ø i Havet, paa Hjælmen en Fugl; en blaa Sparre paa rødt, paa Hjælmen hvide Fjer. Fra o. 1850. Begge Skjolde i Vaabenhuset.

1755 nævnes en almindelig aaben Begravelse i Koret[21] og to particulaires neden i Kirken.

Syv *Faner* var (1755) ophængt til Erindring over tre i Begravelsen nedsatte Kommandanter-: Oberstløjtnant Vedel, Oberstløjtnant Knapsted og Major Baranowsky.

KILDER OG HENVISNINGER

F. R. Friis: Bidrag til Korsør Bys Historie. Slagelse 1875. L. F. la Cour: Korsør. Bidrag til Egnens, Byens og Havnens Historie. Korsør 1926. (Om Kirken S. 230—38, 393—403). G. L. Wad: Bidrag til Korsør og Taarnborg Præstekalds Historie. Kh.S. 3. R. V 353—92.

Regnskaber 1666—4883, div. Aar (se Fortid og Nutid VIII, 101). Præsteindberetninger 1755, 1770, 1772 (NM). Museumsindberetning af Poul Nørlund 1914 (Inventar). Redigeret af V. H. 1936.

[1] L. F. la Cour. S. 393—403. [2] Ellen Jørgensen: Helgendyrkelsen i Danmark. 1909. S. 34, 125—29. Will. Christensen: Dronning Christines Hofholdningsregnskaber. 1904. S. 292. [3] L. F. la Cour. S. 393. [4] Brev af 4. Aug. 1862 fra J. D. Herholdt (LA. Korsør Kirkeinspektions Korrespondancesager 1830—63): Kirken i Korsør har oprindelig været som en af vore sædvanlige Landsbykirker, med et noget senere tilsat Taarn. I Slutningen af det syttende Aarhundrede er denne Kirke blevet betydeligt udvidet ved at nedrive Kirkens søndre Sidevæg og opføre den flere Alen længere mod Syd, hvorefter Kirken er blevet dækket med en meget flad Tøndehvælving af Brædder med Kalkpuds og derover et usædvanlig højt Tag og en aftrappet Gavl ved hver Ende. Saaledes som Kirken nu viser sig for mig, er den søndre Sidemur meget daarlig og paa flere Steder afstivet med svære uformelige Piller for at modtage en Del af det Tryk, som det høje Tag udøver paa Sidemurene. Tagværket er meget slet konstrueret (Træet af for svage Dimensioner og tildels stærkt forraadnet), Forskalningen, som danner Tøndehvælvingen, er ligeledes i maadelig Forfatning og Pudsen vil om kort Tid løsne sig paa flere Steder. [5] LA. Korsør Kirkeinspektions Korrespondancesager 1830—63. Ved Aaret 1855 er henlagt Planen (Fig. 2) og nogle Optegnelser om Kirken og dens Inventar. [6] Kanc. Brevbøger 15. Nov. 1575, 5. Sept. 1577. [7] Kanc. Brevbøger 25. Juni 1632. [8] Kanc. Brevbøger 22. Okt. 1633. Sml. L. F. la Cour. S. 232 f. [9] Kanc. Brevbøger 18. Febr. 1634. [10] L. F. la Cour. S. 234. [11] Høyens Notebog XII, 1832, S. 8. [12] Præsteindberetning 1755. [13] Kgl. Resolution 5. Juli 1816. Kirken fik aarlig Leje af Telegrafen. (Kirkeinspektionens Korrespondancesager 1830—63, under 1862) sml. Rgsk. 1816—62. [14] L. F. la Cour. S. 399. [15] L. F. la Cour. S. 236, 401. [16] L. F. la Cour. S. 399. — En stor Træfont, nævnes første Gang i Inv. 1686—87 (Rgsk.) [17] Hofman Fundationer VIII, 112. [18] Kh.S. 3. R. V, 392. L. F. la Cour: Korsør Sølaug 1784—1934. Korsør 1934. S. 66 f. [19] L. F. la Cour. S. 400 f. [20] L. F. la Cour. S. 341. [21] I den murede Begravelse i Koret, indrettet 1671—72 (Rgsk.), blev 3. Jan. 1789 nedsat Christine Charlotte Friboe, gift med Sognepræst J. A. Bang, død 26. Dec. 1788. Kh.S. 3. R. V, 392.